



Bruxelles, 24. kolovoza 2020.
REV2 – zamjenjuje obavijest
(REV1) od 25. rujna 2018.

OBAVIJEST SUDIONICIMA

POVLAČENJE UJEDINJENE KRALJEVINE I PRAVNA STEČEVINA EURATOM-A

Ujedinjena Kraljevina povukla se 1. veljače 2020. iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) te postala „treća zemlja”¹. U Sporazumu o povlačenju² predviđeno je prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2020. Do tog se datuma pravo Unije i Euratoma u cijelosti primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu i u Ujedinjenoj Kraljevini.³

Europska unija i Ujedinjena Kraljevina u prijelaznom će razdoblju voditi pregovore o sporazumu o novom partnerstvu, posebno o uspostavi područja slobodne trgovine. Međutim, nije izvjesno hoće li se takav sporazum sklopiti i stupiti na snagu na kraju prijelaznog razdoblja. U svakom slučaju, takvim će se sporazumom uspostaviti odnos koji će se u smislu uvjeta pristupa tržištu znatno razlikovati od sudjelovanja Ujedinjene Kraljevine na jedinstvenom tržištu⁴, u carinskoj uniji i aranžmanima za PDV i trošarine.

Stoga se sve zainteresirane strane, a posebno gospodarski subjekti, podsjećaju na pravnu situaciju koja će nastati nakon isteka prijelaznog razdoblja (dio A u nastavku). U ovoj se obavijesti objašnjavaju i određene odredbe o razdvajanju iz Sporazuma o povlačenju (dio B u nastavku), kao i propisi koji će se nakon isteka prijelaznog razdoblja primjenjivati u Sjevernoj Irskoj (dio C u nastavku).

Savjet sudionicima:

Kako bi se pripremili na posljedice navedene u ovoj obavijesti, zainteresiranim se sudionicima savjetuje da provjere odnose li se na njih okolnosti opisane u nastavku te da poduzmu potrebne mjere s obzirom na pravne promjene u odnosu na Ujedinjenu Kraljevinu nakon isteka prijelaznog razdoblja.

Napomena:

- ¹ Treća zemlja je zemlja koja nije država članica Unije.
- ² Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (SL L 29, 31.1.2020., str. 7.) („Sporazum o povlačenju”).
- ³ Uz određene iznimke iz članka 127. Sporazuma o povlačenju, od kojih ni jedna nije relevantna u kontekstu ove obavijesti.
- ⁴ Konkretno, sporazum o slobodnoj trgovini ne predviđa načela unutarnjeg tržišta (u području robe i usluga), kao što su uzajamno priznavanje, „načelo zemlje podrijetla” i usklađivanje. Sporazum o slobodnoj trgovini ne uklanja ni carinske formalnosti i kontrole, uključujući one koje se odnose na podrijetlo robe i njezine inpute, niti zabrane i ograničenja uvoza i izvoza.

Ova se obavijest ne odnosi na pravila i postupke na temelju UFEU-a, a posebno na:

- carinske postupke za uvoz i izvoz,
- pravila koja se odnose na hranu, uključujući ograničenja u pogledu kontaminacije radioaktivnim cezijem, i na ozračenu hranu,
- pravila o radiofarmaceuticima,
- pravila o robi s dvojnog namjenom, te
- kontrole izvoza i embargo.

Za navedena područja u pripremi su ili su već objavljene druge obavijesti⁵.

Osim toga, skreće se pozornost na općenitiju obavijest o zabranama i ograničenjima, uključujući uvozne/izvozne dozvole, te na moguće posljedice za zajednička poduzeća u vezi s, među ostalim, zajedničkim poduzećem Euratoma „Fuzija za energiju (F4E)”⁶.

A. PRAVNA SITUACIJA NAKON ISTEKA PRIJELAZNOG RAZDOBLJA

Nakon isteka prijelaznog razdoblja pravna stečevina Euratoma prestat će se primjenjivati u Ujedinjenoj Kraljevini⁷. Najvažnije su posljedice toga sljedeće:

1. ZAJEDNIČKA POLITIKA OPSKRBE

Na temelju poglavlja 6. Ugovora o Euratomu opskrba rudama, sirovinama i posebnim fisibilnim materijalima može se osigurati zajedničkom politikom opskrbe na načelu jednakog pristupa izvorima opskrbe. U tu svrhu Agencija za opskrbu Euratoma (dalje u tekstu „Agencija”) ima isključivo pravo sklapanja ugovora povezanih s opskrbom (uvoz, izvoz i opskrba unutar Zajednice) rudama, sirovinama i posebnim fisibilnim materijalima koji potječu iz Zajednice ili izvan nje. To isključivo pravo Agencija ostvaruje supotpisivanjem svih ugovora koji se odnose na opskrbu relevantnim materijalima. U posebnim slučajevima Komisija mora na temelju Ugovora odlukom ovlastiti Agenciju za supotpisivanje ugovora.

Prije povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a i Euratoma, Agencija je sve ugovore o opskrbi koje je sklopila ocijenila u odnosu na Ujedinjenu Kraljevinu te je odlučila da su potpisi na navedenim ugovorima i dalje pravno valjani. Osim toga, zatražila je da Komisija donese odluke kojima se potvrđuju ovlaštenja koja je Komisija prethodno izdala za niz ugovora za koje su takva ovlaštenja bila potrebna. Trgovinske ugovorne stranke EU-a pojedinačno su obaviještene o ishodu ocjene i donesenim odlukama.

⁵ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_hr

⁶ Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije osnovano Odlukom Vijeća 2007/198/Euratom od 29. ožujka 2007. (SL L 90, 30.3.2007., str. 58.), kako je izmijenjena.

⁷ U pogledu primjenjivosti određenih dijelova pravne stečevine Euratoma u Sjevernoj Irskoj, vidjeti dio C ove obavijesti.

2. IZVOZ

2.1. Ovlaštenje za prodaju proizvodnje izvan Zajednice

U skladu s člankom 59. Ugovora o Euratomu Komisija mora izdati ovlaštenje za „sklapanje” (Agencijin supotpis) ugovora o izvozu nuklearnih materijala proizvedenih u članicama Euratoma u treću zemlju. Takvo se ovlaštenje ne može izdati ako primatelji isporuka ne daju sva jamstva za očuvanje općih interesa Zajednice ili ako su uvjeti navedenih ugovora u suprotnosti s ciljevima Ugovora o Euratomu⁸.

Nakon isteka prijelaznog razdoblja taj će se zahtjev primjenjivati na izvoz iz članica Euratoma u Ujedinjenu Kraljevinu.

2.2. Suglasnost trećih strana i drugi posebni postupci

Euratom je sklopio nekoliko sporazuma s trećim zemljama o suradnji u području nuklearne energije⁹. Trenutačno se na temelju takvih sporazuma nuklearni predmeti (uključujući nuklearne materijale, opremu i druge predmete koji se uobičajeno predviđaju takvim sporazumima) mogu prenositi unutar zajedničkog nuklearnog tržišta na području Zajednice Euratoma bez podvrgavanja posebnom postupku¹⁰ i/ili bez prethodnog pristanka predmetne treće zemlje.

Po isteku prijelaznog razdoblja Ujedinjena Kraljevina više neće moći sudjelovati na zajedničkom nuklearnom tržištu. Posljedično, za izvoz nuklearnih predmeta u Ujedinjenu Kraljevinu odnosno njihov izvoz iz Ujedinjene Kraljevine može se zahtijevati poseban postupak i/ili prethodni pristanak predmetne treće zemlje.

⁸ Ovlaštenje Komisije za izvoz nuklearnog materijala proizvedenog u članicama Euratoma u treću zemlju neće se izdati ako primatelji isporuka ne daju sva jamstva za očuvanje općih interesa Zajednice ili ako su uvjeti navedenih ugovora u suprotnosti s ciljevima Ugovora o Euratomu.

⁹ Sporazum između Vlade Australije i Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) o suradnji u mirnodopskoj uporabi nuklearne energije, SL L 29, 1.2.2012., str. 4.; Sporazum između Vlade Japana i Europske zajednice za atomsku energiju o suradnji u mirnodopskoj uporabi nuklearne energije, SL L 32, 6.2.2007., str. 65.; Sporazum o suradnji u području miroljubivog korištenja nuklearne energije između Europske zajednice za atomsku energiju i Sjedinjenih Američkih Država, SL L 120, 20.5.1996.; Sporazum između Vlade Kanade i Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) o suradnji u mirnodopskoj uporabi atomske energije, SL P 60, 24.11.1959.; Sporazum između Europske zajednice za atomsku energiju i Kabineta ministara Ukrajine o suradnji u miroljubivoj uporabi nuklearne energije, SL L 261, 22.9.2006.; Sporazum o suradnji u području mirnodopske uporabe nuklearne energije između Europske zajednice za atomsku energiju i Vlade Republike Kazakstana, SL L 10, 15.1.2009.; Sporazum o suradnji u području mirnodopske uporabe nuklearne energije između Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) i Vlade Republike Uzbekistana, SL L 269, 21.10.2003., str. 9.

¹⁰ To primjerice znači da bi država dobavljačica trebala dobiti službena vladina jamstva od države primateljice u pogledu mirnodopske uporabe takvih predmeta, pri čemu ta jamstva trebaju biti u skladu s odredbama Smjernica Skupine nuklearnih dobavljača za nuklearne prijenose (INFCIRC 254, kako je revidirano).

3. DIREKTIVA O OSNOVNIM SIGURNOSNIM STANDARDIMA

Direktiva Vijeća 2013/59/Euratom¹¹ – Direktiva o osnovnim sigurnosnim standardima – primjenjuje se, među ostalim, na uvoz radioaktivnog materijala u Zajednicu i njegov izvoz iz Zajednice (vidjeti članak 2. stavak 2. Direktive Vijeća 2013/59/Euratom). Nakon isteka prijelaznog razdoblja sav uvoz radioaktivnog materijala iz Ujedinjene Kraljevine u Zajednicu i sav izvoz radioaktivnog materijala iz Zajednice u Ujedinjenu Kraljevinu morat će ispunjavati zahtjeve iz te direktive. Konkretno:

- u članku 20. Direktive Vijeća 2013/59/Euratom definiraju se posebni zahtjevi za poduzeća koja imaju namjeru uvoziti potrošački proizvod; u članku 21. navode se proizvodi čiji su uvoz i izvoz zabranjeni. Usto, uvoz potrošačkih proizvoda iz trećih zemalja podliježe regulatornoj kontroli te obvezi obavijesti odnosno licenciranja (članci 25. i 28.),
- članak 75. Direktive Vijeća 2013/59/Euratom sadržava posebne odredbe o građevnom materijalu koje se moraju poštovati prije nego što se takav materijal može staviti na tržište u Zajednici¹²,
- na temelju članka 93. Direktive Vijeća 2013/59/Euratom države članice obvezne su poticati uspostavu sustava otkrivanja prisutnosti radioaktivne kontaminacije u metalnim proizvodima uvezenima iz trećih zemalja.

4. ODOBRENJE POŠILJAKA/INFORMACIJE O POŠILJKAMA

Po isteku prijelaznog razdoblja Uredba Vijeća (Euratom) br. 1493/93 o pošiljkama radioaktivnih tvari između država članica¹³ prestaje se primjenjivati na pošiljke između države članice EU-a i Ujedinjene Kraljevine.

Direktivom Vijeća 2006/117/Euratom o nadzoru i kontroli pošiljaka radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva¹⁴ uređuje se sustav Zajednice za nadzor i kontrolu prekograničnih pošiljki radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva. Po isteku prijelaznog razdoblja odredbe iz poglavlja 2. te direktive (koje se odnose na pošiljke unutar Zajednice) prestat će se primjenjivati na pošiljke između države članice i

¹¹ Direktiva Vijeća 2013/59/Euratom o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potječu od izloženosti ionizirajućem zračenju, SL L 13, 17.1.2014., str. 1.

¹² Prema Direktivi Vijeća 2013/59 „građevni materijal” treba smatrati i „građevnim proizvodom” kako je definiran u Uredbi (EU) br. 305/2011 o usklađenim uvjetima za stavljanje na tržište građevnih proizvoda. Člankom 13. i člankom 2. stavkom 21. Uredbe (EU) br. 305/2011 utvrđuju se posebne postupovne obveze koje uvoznici moraju ispuniti kad na tržište Unije stavljaju građevni proizvod iz treće zemlje. Posljedično, kad na tržište budu stavljali građevni materijal uvezen iz Ujedinjene Kraljevine, uvoznici će morati dokazati sukladnost s člankom 75. Direktive 2013/59 slijedeći poseban postupak za uvoz definiran u članku 13. Uredbe (EU) br. 305/2011 (usp. uvodne izjave 17. – 21. Direktive 2013/59).

¹³ Uredba Vijeća (Euratom) br. 1493/93 od 8. lipnja 1993. o pošiljkama radioaktivnih tvari između država članica, SL L 148, 19.6.1993., str. 1.

¹⁴ Direktiva Vijeća 2006/117/Euratom od 20. studenoga 2006. o nadzoru i kontroli pošiljaka radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva, SL L 337, 5.12.2006., str. 21.

Ujedinjene Kraljevine, a poglavlje 3. te direktive (koje se odnosi na pošiljke izvan Zajednice) primjenjivat će se na pošiljke povezane s Ujedinjenom Kraljevinom.

Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom¹⁵ utvrđuju se pravila za pošiljke radioaktivnog otpada iz države članice u treću zemlju radi njegova odlaganja. Po isteku prijelaznog razdoblja ta se pravila primjenjuju na pošiljke iz EU-a u Ujedinjenu Kraljevinu. Prema članku 4. stavku 4. drugom podstavku Direktive Vijeća 2011/70/Euratom ta pravila, među ostalim, uključuju:

- obvezu da između predmetne države članice izvoznice i treće zemlje postoji sporazum o uporabi odlagališta,
- obvezu predmetne države članice da obavijesti Komisiju o sadržaju takvog sporazuma prije slanja pošiljke u treću zemlju,
- zahtjev da predmetna država članica poduzme razumne mjere kako bi se osiguralo da odlagalište ima odobrenje za rad i da radi.

5. DRUGA PITANJA

Po isteku prijelaznog razdoblja slobode zajamčene Ugovorom o Euratomu, uključujući slobodno kretanje robe i proizvoda¹⁶, kvalificiranog osoblja ili fizičkih ili pravnih osoba koje žele sudjelovati u izgradnji nuklearnih postrojenja, prestat će vrijediti u odnosima između Ujedinjene Kraljevine i država članica EU-a.

B. RELEVANTNE ODREDBE O RAZDVAJANJU IZ SPORAZUMA O POVLAČENJU

1. PRESTANAK ODGOVORNOSTI ZAJEDNICE ZA PITANJA KOJA SE ODOSE NA UJEDINJENU KRALJEVINU

U skladu s člankom 80. Sporazuma o povlačenju, nakon isteka prijelaznog razdoblja Ujedinjena Kraljevina imat će isključivu odgovornost osigurati poštovanje svojih međunarodnih obveza u području nuklearne energije.

2. NASTAVAK ZAŠTITNIH MJERA

Na kraju prijelaznog razdoblja primjena nuklearnih zaštitnih mjera na temelju Ugovora o Euratomu prestat će se primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu i u njoj. Od tog je datuma Ujedinjena Kraljevina odgovorna za primjenu novog nacionalnog sustava zaštitnih mjera.

¹⁵ Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom od 19. srpnja 2011. o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom, SL L 199, 2. 8. 2011., str. 48.

¹⁶ Kako je navedeno u Prilogu IV. Ugovoru o Euratomu.

U skladu s člankom 81. Sporazuma o povlačenju Ujedinjena Kraljevina nakon isteka prijelaznog razdoblja primjenjuje sustav nadzora sigurnosti koji je po učinkovitosti i razmjeru jednak sustavu Euratoma na kraju prijelaznog razdoblja.

Trilateralni sporazum o zaštitnim mjerama između Ujedinjene Kraljevine, Euratoma i Međunarodne agencije za atomsku energiju [INFCIRC/263, kako je izmijenjen] prestat će se primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu i u njoj po isteku prijelaznog razdoblja. Isto vrijedi i za sve ostale sporazume koje su sklopili Euratom i treće zemlje te međunarodne organizacije. Na temelju članaka 81. i 82. Sporazuma o povlačenju Ujedinjena Kraljevina dužna je ispuniti obvezu ili na drugi način identificirati odgovarajuće aranžmane u pogledu nuklearne opreme, nuklearnog materijala i drugih nuklearnih predmeta koji se budu nalazili na državnom području Ujedinjene Kraljevine na kraju prijelaznog razdoblja.

3. VLASNIŠTVO NAD POSEBNIM FISIBILNIM MATERIJALIMA I PRAVO NJIHOVA KORIŠTENJA I POTROŠNJE U UJEDINJENOJ KRALJEVINI

U skladu s člankom 83. Sporazuma o povlačenju, ako na kraju prijelaznog razdoblja subjekt s poslovnim nastanom na državnom području države članice EU-a posjeduje posebne fisibilne materijale koji se nalaze na državnom području Ujedinjene Kraljevine, i EU i Zajednica Euratoma i dalje će imati određena posebna prava u pogledu takvih materijala kako je predviđeno prethodno navedenom odredbom iz Sporazuma o povlačenju.

4. KRETANJE ROBE KOJE JE U TIJEKU NA KRAJU PRIJELAZNOG RAZDOBLJA

Člankom 47. stavkom 1. Sporazuma o povlačenju predviđeno je da se, pod uvjetima koji su u njemu utvrđeni, kretanje robe koje je u tijeku na kraju prijelaznog razdoblja smatra kretanjem unutar Unije u odnosu na zahtjeve iz prava Unije u pogledu uvoznih i izvoznih dozvola.

Ta se odredba primjenjuje na kretanje pošiljaka istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada koje je u tijeku na kraju prijelaznog razdoblja i koje je odobreno na temelju odredaba iz poglavlja 2. Direktive Vijeća 2006/117/Euratom (koje se odnose na pošiljke unutar Zajednice). Njome se ne dovodi u pitanje provedba postupaka u skladu sa sporazumima o nuklearnoj suradnji između Zajednice Euratoma i trećih zemalja.

Primjer: Određena pošiljka istrošenoga goriva, čije je kretanje već odobreno i u tijeku je između EU-a i Ujedinjene Kraljevine na kraju prijelaznog razdoblja, i dalje može ući u EU ili Ujedinjenu Kraljevinu na temelju pravila o pošiljkama unutar Zajednice u skladu s Direktivom Vijeća 2006/117/Euratom.

C. MJERODAVNI PROPISI U SJEVERNOJ IRSKOJ NAKON ISTEKA PRIJELAZNOG RAZDOBLJA

Nakon isteka prijelaznog razdoblja primjenjuje se Protokol o Irskoj / Sjevernoj Irskoj¹⁷. Protokol o Irskoj / Sjevernoj Irskoj podliježe periodičnoj suglasnosti Zakonodavne

¹⁷ Članak 185. Sporazuma o povlačenju.

skupštine Sjeverne Irske, a početno razdoblje primjene traje četiri godine po isteku prijelaznog razdoblja.¹⁸

U skladu s Protokolom o Irskoj / Sjevernoj Irskoj, određene odredbe prava Unije i Euratoma primjenjuju se i na Ujedinjenu Kraljevinu i u Ujedinjenoj Kraljevini u vezi sa Sjevernom Irskom. U Protokolu o Irskoj / Sjevernoj Irskoj Unija i Ujedinjena Kraljevina dodatno su se sporazumjele da se smatra kao da je Sjeverna Irska država članica u mjeri u kojoj se propisi Unije primjenjuju na Ujedinjenu Kraljevinu i u Ujedinjenoj Kraljevini u vezi sa Sjevernom Irskom.¹⁹

U Protokolu o Irskoj / Sjevernoj Irskoj predviđeno je da se Direktiva 2006/117/Euratom primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu i u Ujedinjenoj Kraljevini u vezi sa Sjevernom Irskom²⁰.

To znači da se smatra da upućivanja na EU i Euratom u vezi s Direktivom Vijeća 2006/117/Euratom uključuju Sjevernu Irsku, a da se upućivanja na Ujedinjenu Kraljevinu odnose samo na Veliku Britaniju.

Konkretno, to među ostalim znači sljedeće:

- pošiljka radioaktivnog otpada ili istrošenoga goriva između država članica EU-a i Sjeverne Irske je za potrebe Direktive 2006/117/Euratom pošiljka unutar Zajednice,
- pošiljka radioaktivnog otpada ili istrošenoga goriva iz treće zemlje ili Velike Britanije u Sjevernu Irsku je za potrebe Direktive 2006/117/Euratom pošiljka izvan Zajednice („uvoz u Zajednicu”),
- pošiljka radioaktivnog otpada ili istrošenoga goriva iz Sjeverne Irske u treću zemlju je za potrebe Direktive 2006/117/Euratom pošiljka izvan Zajednice („izvoz iz Zajednice”).

U skladu s člankom 6. stavkom 1. odredbe prava Unije koje se primjenjuju na temelju Protokola, a kojima se zabranjuje ili ograničava izvoz robe, primjenjuju se samo na trgovinsku razmjenu između Sjeverne Irske i drugih dijelova Ujedinjene Kraljevine, u mjeri u kojoj je to nužno zbog međunarodnih obveza Unije. Stoga se Direktiva 2006/117/Euratom ne primjenjuje na pošiljke radioaktivnog otpada ili istrošenoga goriva iz Sjeverne Irske u Veliku Britaniju.

Protokolom o Irskoj / Sjevernoj Irskoj isključuje se mogućnost da Ujedinjena Kraljevina u odnosu na Sjevernu Irsku sudjeluje u donošenju odluka Unije i na njih utječe²¹.

¹⁸ Članak 18. Protokola o Irskoj / Sjevernoj Irskoj.

¹⁹ Članak 7. stavak 1. Sporazuma o povlačenju u vezi s člankom 13. stavkom 1. Protokola o Irskoj / Sjevernoj Irskoj.

²⁰ Članak 5. stavak 4. Protokola o Irskoj / Sjevernoj Irskoj i odjeljak 25. Priloga 2. tom protokolu.

²¹ Ako je potrebna razmjena informacija ili uzajamno savjetovanje, odvijat će se u okviru zajedničke savjetodavne radne skupine osnovane člankom 15. Protokola o Irskoj / Sjevernoj Irskoj.

Na internetskim stranicama Komisije o nuklearnoj energiji (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/nuclear-energy>) dostupne su opće informacije. Te će se stranice prema potrebi ažurirati novim informacijama.

Europska komisija
Glavna uprava za energetiku